

УДК 327(71):796.032.2

Сергій Кулик,

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та регіональних студій,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 43024, Україна, Волинська обл., м. Луцьк, вул. Винниченка, 28, каб. 4;

kumys@ua.fm

ORCID ID 0000-0001-7520-7426

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ В КАЛГАРІ

Політичний інститут олімпійських референдумів щодо подання заявки на проведення / проведення Олімпійських, а пізніше й Паралімпійських ігор, нараховує понад півстолітню історію. Цю європейську за своїм походженням практику активно використовують демократичні країни світу для прийняття остаточних рішень щодо реалізації власних олімпійських проєктів. Органи державної влади, місцевого самоврядування, мешканці міст, регіонів ініціюють, а Міжнародний олімпійський комітет змушений підтримати проведення таких референдумів. Відповідно, різними є аргументи його учасників: до ідейного протистояння між ними, яке постійно зростає, активно залучені соціальні мережі. Закономірно, що в сучасних суспільно-політичних умовах, сформовані й діють «транснаціональні олімпійські рухи опору», а влітку 2018 р. у Токіо пройшов їх перший саміт. Головні аргументи противників подання заявки/проведення Олімпійських ігор на референдумах – це виснажливе економічне навантаження на країну-організатора, т. зв. змагання бюджетів; природоохоронні та екологічні проблеми, які виникають під час підготовки, проведення Ігор й подальшої експлуатації олімпійських об'єктів; комерціалізація спорту, що спотворило ідею спорту як місця благородної конкуренції; проблеми, пов'язані з авторитетом і діяльністю МОК, а саме: корупція; необґрунтований і завищений перелік вимог МОК до організаторів Олімпіад; порушення принципу ротації континентів проведення Олімпійських ігор, а також проблеми безпеки та міграційна криза. Усі ці аспекти чітко проявили себе під час референдуму щодо проведення Зимових Олімпійських і Паралімпійських ігор у 2026 р. в Калгарі (Канада) у 2018 р. Доведено, що особливостями цього плебісциту є висока явка громадян, перехід і підтримка значною кількістю управлінців міста позиції противників проведення Олімпійських ігор, ведення агітаційної кампанії у формі ультиматумів та гострої критики керівництва й діяльності МОК.

***Ключові слова:** референдум; МОК; зимові Олімпійські й Паралімпійські ігри 2026 р.; плебісцит; група «No Calgary Olympics»; відміна заявки на проведення Ігор.*

1. ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасних умовах Олімпійські ігри все частіше втрачають підтримку місцевого населення. Її ознаки особливо гостро проявилися під час визначення столиці зимових Олімпійських і Паралімпійських ігор 2022 р. Тоді із шести міст, що починали гонку, залишилися лише два – Пекін й Алмати. У демократичних країнах результати референдумів щодо подання заявки на проведення або проведення Олімпійських ігор відіграють вирішальну роль. Лише від початку ХХІ ст. загальна кількість уже проведених референдумів

становить понад двадцять, не враховуючи тих, що ініційовані або призначені, але внаслідок відмови влади міста, країни підтримати олімпійські амбіції були достроково скасовані. Результат їх більшості – проти. Раніше представники різних національних та міжнародних спортивних організацій висловлювали своє обурення щодо негативних результатів олімпійських референдумів. Нині їх проведення серед мешканців потенційної олімпійської столиці, регіону не є обов'язковою вимогою МОК, але організація схвалює його проведення, а позитивний результат урахувують у суперечці міст-кандидатів. При цьому зупинити ініціювання та проведення олімпійських референдумів МОК не може. Перебіг і результати плебісциту в Калгарі щодо проведення Зимових Олімпійських і Паралімпійських ігор (ЗОП) у 2026 р. стали узагальненим відображенням суспільних суперечностей розвитку олімпійського руху й невеликих містечок і мегаполісів, які претендують на проведення Олімпійських ігор.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Європейські та американські науковці вивчають олімпійські референдуми від часу проведення першого з них у м. Сьон кантона Вале (Швейцарія) у 1963 р. [1]. Наступний референдум щодо подання заявки на проведення ЗОІ пройшов у 1972 р. у м. Денвер та штаті Колорадо (США) [2]. Це були перші випадки відмови від проведення Олімпійських ігор на вимогу жителів міста.

Цінна інформація щодо доцільності проведення таких референдумів, аргументи сторін під час агітаційної кампанії наявні в групах прихильників [3] і противників [4; 5] організації Олімпійських ігор у соціальних мережах, сайтах органів влади різних рівнів [6].

Серед вітчизняних науковців у галузі політичних наук проблематика функціонування інституту олімпійських референдумів поки що не отримала належного вивчення. Тому авторами більшості українсько-, російськомовних матеріалів, що використані в нашому дослідженні, є спортивні журналісти, оглядачі, туристи [7; 8].

Мета роботи – дослідити організаційні аспекти, аргументи сторін, їх реакцію на результати плебісциту в Калгарі з питання проведення Зимових Олімпійських і Паралімпійських ігор у 2026 р.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У 2015 р. мер Калгарі Н. Ненші заявив, що місто готове брати участь у боротьбі за право проведення Зимових Олімпійських і Паралімпійських ігор 2026 р. Він зазначив, що «відкритий для обговорення з провінційною й федеральною владою, але що найважливіше – із містянами». Спеціальна група при мерії працювала над підготовкою заявки міста до МОК.

У квітні 2018 р. МОК назвав Національні Олімпійські комітети країн світу, які претендують на проведення ЗОП 2026 р. Це – НОК Австрії (м. Грац), Канади

(Калгарі), Туреччини (Ерзурум), Італії (комбінована заявка: Кортіна д'Ампецо, Мілан, Турин), Швеції (Стокгольм), Швейцарії (Сьон) і Японії (Саппоро). Калгарі виявився одним із семи міст-кандидатів на проведення Олімпійських ігор. Боротьба за право провести Олімпіаду викликала цікавість, тому що три з цих міст приймали Зимові Олімпіади: Саппоро – у 1972 р., Калгарі – у 1988 р., Турин – 2006 р., Стокгольмі – у 1912 р. (проходила літня Олімпіада). У червні 2018 р. виконком НОК Канади одногосно проголосував за утвердження заявки Калгарі на право проведення ЗОПІ-2026. У жовтні 2018 р. на засіданні МОК затвердив заявки Калгарі, Мілана і Кортіна д'Ампецо та Стокгольма на проведення Олімпіади-2026.

У квітні 2018 р. міська рада проголосувала за проведення референдуму, за результатами якого стане відомо, чи претендуватиме Калгарі на право проведення ОІ-2026. Передбачено, що референдум відбудеться із жовтня до лютого 2019 р. 10 жовтня міська рада затвердила дату проведення референдуму – вівторок, 13 листопада 2018 р.

Умови проведення референдуму були такі (табл. 1).

Таблиця 1

Умови проведення референдуму

Статус референдуму	Плебісцит. Голосування не є юридично зобов'язуючим, але міська рада пообіцяла з повагою поставитися до його результатів. Для позитивного рішення потрібно набрати 51 % голосів виборців. Після цього влада провінції Альберта продовжить фінансувати заявку Калгарі на ЗОПІ-2026.
Питання референдуму	«Ви за чи проти того, щоб у Калгарі провели Олімпійські й Паралімпійські зимові ігри 2026 року?»
Варіанти відповіді в бюлетені	«Я підтримую / Проти заявки Калгарі»

Проведення плебісциту, за словами однієї з радниць міської ради, не стало «об'єднуючим баченням» мешканцями розвитку міста, а виявилось «неймовірно руйнівною та поляризаційною силою», прихильники різних позицій щодо проведення ЗОПІ-2026 буквально «атакували один одного» аргументами [9].

У соціальних мережах Twitter і Facebook створили групу «Nocalgary-olympics», що об'єднала громадян, які не були пов'язані з жодним видом спорту або політичною організацією, і виступали проти проведення Ігор. Група стала своєрідним майданчиком для дискусій із залученням науковців з університетів Канади й США. Гасла агітаційної кампанії були досить жорсткими з обох сторін. Наприклад, «Майбутнє Калгарі – це Олімпіада або нічого»/«Це не плебісцит, це тест IQ»; «Якщо ти не згоден із пропозицією, то ти проти Калгарі»/«Ми не «дезінформовані» – ми робимо моральні судження». Гостра боротьба розгорнулася на різних рівнях, лунали вимоги «Ненші повинен піти у відставку». Найбільш резонансними виявилися питання фінансування підготовки Олімпійських ігор. Цікаво, що Асоціація канадських платників податків влаштувала демонстрацію на підтримку ... конкуруючої олімпійської заявки Стокгольма [10]. Також один із лідерів руху «Ні – Олімпіаді в Бостоні»

К. Демпсі допомагав протестуючим у Канаді проти можливої заявки Калгарі на проведення Ігор-2026 [5].

Таблиця 2

Аргументи прихильників та противників проведення Олімпійських і Паралімпійських ігор у Калгарі у 2026 р. [3; 4; 11; 12]

«ЗА»	«ПРОТИ»
1	2
Мотивація	
Канада має досвід проведення Олімпійських ігор: Монреаль (1976 р.), Калгарі (1998 р.), Ванкувер (2010 р.). У мешканців міста позитивне ставлення до попередніх ОІ у Калгарі	Дві попередні спроби Калгарі отримати право прийняти ОІ були невдалими (1964 і 1968 рр.). Достатньо одного разу проведення ОІ у Калгарі. Улітку 2014 р. Торонто відмовилося від подання заявки на проведення літніх Олімпійських ігор у 2024 р. «Калгарі потребує бачення-2026, а не ностальгії-1988».
Імідж міста	
МОК вважав заявку Калгарі найперспективнішою – її опрацьовували з часу ОІ у Ванкувері. Ігри «повернуть місто на карту світу».	Це неправильний проект не в той час. Громадськість звинуватила владу міста у відсутності прозорості в деталях олімпійської заявки.
Місто отримає спортивні, соціальні й довготермінові вигоди	Місто не отримає ніякої суттєвої вигоди від проведення цих Олімпійських ігор, на відміну від Ігор, які Калгарі приймав у 1998 р.
Економічні аспекти	
За попередніми оцінками Організаційного комітету, проведення в Калгарі ЗОІ-2026 коштувало б 5,23 млрд канад. дол. (4 млн дол. США) і принесло б Калгарі та Альберті 7,4 млрд дол. США	Витрати на організацію літніх Олімпійських ігор 1976 р. у Монреалі у вісім разів перевищили їхню початкову вартість і завдали збитків на мільярд доларів через проблеми з будівництвом олімпійських споруд. Протягом 30 років місто виплачувало позику, отриману на Ігри, а місцева влада підвищила ставки податків, щоб збільшити надходження коштів до міського бюджету. Олімпійські ігри у Ванкувері 2010 р. коштували 7,7 млрд дол. США й виявилися збитковими.
МОК надає містам-кандидатам більшу підтримку, ніж раніше	МОК змушує міста підписувати гарантії виплати податків для покриття витрат на проведення Ігор. «МОК – це заклинання репутації великих витрат і корупції». Проведення Олімпіади приносить користь МОК більше, ніж допомагає місту.
ЗОПІ – ключова частина економічної стратегії розвитку міста: створення робочих місць, будівництво доступного житла, залучення компаній із Силіконової долини	«Це не допоможе безробітному геологу або інженеру нафти. В олімпійському проекті немає буріння нафти». Після Ігор залишаться «білі слони» та об'єкти, які не використовуватимуться за прямим призначенням.

Продовження таблиці 2

1	2
<p>Не треба будувати багато об'єктів інфраструктури, а реставрувати й відновити спортивні арени, побудовані для ОІ 1998 р.</p>	<p>У місті триватиме багаторічне будівництво. Для частково покриття витрат на підготовку до Ігор будуть збільшені податки. Місто повинне зосередитися на більш важливих інфраструктурних проектах.</p>
<p>30 жовтня мерія Калгарі, керівництво провінції Альберта й представники федеральної влади Канади досягли угоди про фінансування Оттавою ЗОІ 2026 р.</p>	<p>Представники влади різних рівнів тривалий час не могли домовитися про розподіл між собою фінансового навантаження. Тому офіційна згода щодо підтримки інвестицій у місто надійшла на місяць пізніше від обіцяного терміну. До прийняття цього рішення міська рада Калгарі мала намір відкликати заявку на проведення Ігор. Витрати, заявлені на проведення Ігор, будуть багаторазово перевищені. Основна частина витрат – це кошти міського бюджету і приватних інвесторів. Сума, яку виділяє МОК, покриє лише незначну частину витрат. Провінція Альберта витратила 2 млн канад. дол. на проведення плебісциту й 10 млн канад. дол. витрачено на підготовку заявок із пулу в обсязі 30 млн дол. від муніципального, провінційного й федерального урядів.</p>
<p>Позиція інших міст-кандидатів</p>	
<p>Мешканці Ванкувера у 2003 р. на плебісциті підтримали проведення ЗОІ-2010.</p>	<p>Проти проведення ЗОІ 2026 р. на аналогічних референдумах проголосували мешканці таких міст: 1) Інсбрук (федеральна земля Тироль, Австрія), 15 жовтня 2017 р. Явка виборців – 58,43 %. «Проти» – 53,35 % виборців провінції Тироль, 67,41 % – виборців м. Інсбрук; 2) Ліллекхаммер й Осло (Норвегія), березень 2018 р. «Проти» – 47,8 % виборців; 3) кантону Граубюнден (Швейцарія), 12 лютого 2017 р. Явка виборців – 62,6 %. «Проти» – 60 % виборців кантону; 4) Сьон, кантон Вале (Швейцарія), 10 червня 2018 р. Явка виборців – 62,6 %. «Проти» – 53,98 % виборців кантону; «проти» – 60,9 % виборців м. Сьон; 5) Грац (Австрія), липень 2018 р. Проведення референдуму було заплановано, але пізніше скасовано. У вересні 2018 р. влада Саппоро зняла кандидатуру міста через землетрус на о. Хоккайдо.</p>
<p>Суспільна підтримка</p>	

Закінчення таблиці 2

1	2
<p>Корінні народи Канади – учасники «Договору семи вождів».</p> <p>Гасла кампанії: «Так – Калгарі 2026»</p>	<p>Рішення щодо боротьби за право приймати Ігри спочатку повинні прийняти жителі міста на референдумі.</p> <p>Гасла кампанії: «Ні – Зимовим іграм», «Голосуй проти», «Краще житло».</p> <p>Створення сайту «NoOlympicBid.ca» (Ні – олімпійській заявці), логотипу. Заснування громадського руху «No-CalgaryOlympics». Підтримка цього руху йому подібними, наприклад: «Ні – Олімпіаді в Бостоні».</p> <p>Проти виступило багато російськомовних громадян Калгарі.</p>
Дані соціологічного дослідження	
<p>Підтримка проведення Ігор:</p> <p><i>червень</i> – 50 % мешканців Калгарі, 58 % мешканців провінції Альберта;</p> <p><i>листопад</i> – 35% мешканців Калгарі, 51 % мешканців провінції.</p>	<p>Проти проведення Ігор:</p> <p><i>листопад</i> – 55 % мешканців Калгарі, 36 % мешканців провінції.</p>

Обидві сторони детально проаналізували потенційні ризики та винагороди, а їхні аргументи були переконливими. Серед них:

1) у вересні 2018 р. корінні народи Канади опублікували заяву, у якій заохочували членів своїх націй, які проживають у Калгарі, проголосувати «так» під час плебіситу. При цьому вони наголосили, що хочуть брати значно більшу участь у Зимових іграх 2026 р., порівняно з 1988 р. Тоді участь їхніх громад полягала в «символічній» ролі на церемоніях відкриття й закриття Ігор [3]. Також російськомовні групи Facebook громадян, які проживають у Калгарі та поблизу нього, виступили категорично проти проведення зимової Олімпіади-2026. Вони мотивували свій протест тим, що «Калгарі – не Сочі», а влада міста й провінції в обмін на гроші платників податків видасть «пустушку», яка цікава лише організаторам та спортсменам [13];

2) МОК настійливо рекомендував Калгарі знизити витрати на будівництво інфраструктури. План передбачав реставрацію під сучасні потреби одинадцяти спортивних арен, побудованих для Олімпіади 1988 р., і будівництво двох нових об'єктів: сучасної швидкісної залізниці, що з'єднає місто з аеропортом, розширить ключові автомагістралі, і сучасної льодової арени рівня НХЛ [7]. Пізніше вирішили, що місто відмовиться від цих новобудов;

3) противники проведення Ігор у Калгарі апелювали до того, що їхнє місто не перше, яке відмовилося від боротьби за право проведення Олімпійських ігор-2026 р. На аналогічних референдумах мешканці інших міст світу вже проголосували проти проведення в їхніх містах, регіонах ЗОП-2026. Так,

громадяни кантону Граубюнден не схвалили виділення кредиту в сумі 25 млн крон на передвиборну кампанію, тобто на період, поки в липні 2019 г. не буде оголошена країна-господар ЗОП-2026 р. У червні 2018 р. проти того, щоб прийняти Олімпіаду, висловилися мешканці швейцарського кантону Вале. Вони залишилися незадоволеними тим, що з федерального й регіонального бюджетів на це буде виділено надто багато коштів. У Граці (Австрія) референдум заплановано на липень 2018 р., але влада федеральної землі Штірія, центром якої є місто, відмовила в наданні політичної та фінансової підтримки проведення Ігор. У жовтні 2018 р. стало відомо, що Стокгольм може відмовитися від боротьби за проведення ЗОП через позицію місцевої влади, яка вважає, що будівництво олімпійських об'єктів завдасть серйозної шкоди навколишньому середовищу, а організація такого масштабного заходу боляче вдарить по гаманцю платників податків. Крім того, фінансовий департамент міста Торонто постановив, що Олімпіада-2024 – це дороге задоволення для міста [14];

4) референдум щодо продовження боротьби Калгарі за право проведення ЗОП 2026 р. узагалі міг не відбутися, тому що федеральна й муніципальна влади тривалий час не могли дійти згоди в питанні фінансування можливого проведення Ігор. Дискусія між трьома сторонами почалася ще під час ЗОІ в Пхенчхані-2018. За попередніми оцінками, на організацію Ігор-2026 Калгарі знадобиться близько 5,3 млрд дол. Три мільярди повинні надійти з державного бюджету, але уряд погодився покрити лише половину з цієї суми. Такий план узгодження кошторису – типовий для великих міжнародних змагань, які проводять у Канаді. Його використали під час підготовки до Олімпійських ігор у Ванкувері-2010 і Панамериканських ігор-2015 р. у Торонто [15]. Тому голова міської атестаційної олімпійської комісії Е. Вулі виступив за скасування запланованого на 13 листопада міського референдуму з цього питання. 31 жовтня лише вісім членів міської ради Калгарі за необхідних десяти проголосували за схвалення рекомендації про відкликання заявки міста на проведення Олімпійських ігор, яка напередодні була узгоджена з комітетом з оцінки Зимових ігор. Сім членів ради виступило проти [16]. Напередодні, 30 жовтня пізно ввечері підписано угоду про виділення федеральною владою 2,875 млрд канад. дол., а також збалансоване фінансування інших зацікавлених сторін – приватних інвесторів і МОК. До прийняття цього рішення міська рада Калгарі мала намір відкликати заявку, але надання фінансових гарантій змінило ситуацію. При цьому заявлено, що «уряд Альберти не надаватимемо жодної гарантії на додаткові витрати, які виникають із будь-якого джерела». А федеральний уряд «не несе відповідальності за перевищення витрат» відповідно до політики уряду щодо проведення міжнародних спортивних заходів. Натомість представники громадського руху «NoCalgaryOlympics» вважали, що чиновники прийшли до спільної думки нашвидкуруч, і заявили: «Ніякої угоди! Нам не надають інформацію, якою буде частина міста у фінальній угоді і що зникло з початкового варіанта договору!».

Офіційні підсумки референдуму оголошені 16 листопада. Актуальність проблеми олімпійського плебісциту засвідчує висока явка мешканців міста на

дільниці для голосування. Для порівняння: восени 2017 р. на муніципальних виборах у Калгарі явка становила 58 % виборців [17].

Результати референдуму	Кількість виборців – 767,734 осіб. Явка виборців – 40 % (304.774 осіб), «Проти» – 56,4 % виборців (171.750 осіб); «так» – 43,7 % виборців (132.832 осіб) [https://www.calgary.ca/vote2018/Pages/Vote-2018-results.aspx]
------------------------	---

Більшість прихильників проведення ЗОПІ були розчаровані результатами плебісциту й зауважили, що їм не вистачило часу для того, щоб переконати мешканців у їх доцільності. На думку президента МОК Т. Баха, міста знімають свої кандидатури на проведення Олімпійських ігор через матеріальні причини [18] та недостатню обізнаність їхніх мешканців про нещодавні фундаментальні реформи, проведені МОК для скорочення вартості проведення Олімпіад.

Таблиця 3

Реакція представників влади, спортивних функціонерів, громадськості на результати референдуму в Калгарі [19; 20]

Ім'я, прізвище, посада	Зміст висловлювання
1	2
<i>Негативна реакція</i>	
Нахід Ненші, мер Калгарі	«Олімпійська мрія 2026 померла. Народ висловився, кількісно й чітко заявив про своє бажання. Це дає точне розуміння того, куди ми будемо рухатись далі».
Рікардо Міранда, міністр культури і туризму Альберти	Провінція поважає рішення жителів Калгарі.
Скотт Хатчінсон, представник МОК	«Результат розчаровує, однак я поважаю демократичний процес. Шкода, що аргументи щодо спортивних, соціальних і довготермінових вигод від проведення Олімпіади не подіяли».
НОК Канади	Ми втратили «можливість привітати світове спортивне співтовариство в Канаді, де люди могли б по-справжньому відчувати об'єднувальну силу Ігор, познайомитись із культурою та історією нашої країни, принесла б радість і вигоду всім. Ми розчаровані».
Мері Моран, гендиректор компанії із заявки «Calgary-2026»	«Ми дійсно мріяли про те, щоб Калгарі прийняв Олімпійські і Паралімпійські ігри. Ми багато дізналися про наше співтовариство й один про одного».
Хелен Аппертон, срібний призер із бобслею на ОІ у Ванкувері	«Я дуже засмучена та розчарована. Моє запитання до Калгарі – що тепер? Як бути з великою мрією?»
<i>Позитивна реакція</i>	
Шон Чу, член міської ради Калгарі	«Люди втомились від постійного контролю з боку сильних світу цього, коли нам диктують, що думати й що робити. Це вони говорять нам – треба тратити мільйони і мільярди, це піде вам на користь».

Закінчення таблиці 3

1	2
Мешканці міста	«Це хороше послання для МОК, якому потрібно навести у своєму господарстві порядок, тому що більше ніхто не хоче мати з ними справу».
Коментар під постом офіційного Twitter міста	«Дякую тобі, Калгарі, за голосування ПРОТИ цієї дорогої вечірки, яку місто не може собі дозволити»

19 листопада всі п'ятнадцять членів міської ради Калгарі одноголосно проголосували за відміну заявки міста на проведення ЗОПІ-2026 і відкликання її з МОК. Основними причинами для цього назвали значні фінансові витрати для міста на проведення змагань і відсутність прозорості в деталях заявки. Після цього рішення провінція Альберта відмовила виділити місту обіцяні 700 млн канад. дол. інвестицій на проведення Ігор. А у Twitter з'явилася листівка: «Вітаємо Калгарі! Ми зробили це! Золота медаль – платникам податків, тому що Калгарі сказав “Ні” проведенню зимових Олімпійських ігор 2026 р.!» Отже, залишилися два претенденти, які готові прийняти Білі ігри-2026 – це Стокгольм і спільний проект Мілана й Кортіна-д'Ампеццо. Вибір столиці цих Ігор відбудеться у 2019 р. на сесії МОК у Лозанні.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Суспільна підтримка підготовки та проведення Олімпійських ігор має вирішальне значення для МОК. Плебісцит у Калгарі щодо проведення в місті ЗОПІ у 2026 р. став набагато жорсткішим за змістом і формою, ніж очікували. Сильна низинна опозиція виступила проти інтересів НОК Канади і МОК, який пропонував місту гнучкість у розвитку проектів, що відповідають їхнім власним довготерміновим планам із розвитку й залишать тривалу спадщину. Противники проведення ЗОПІ неодноразово апелювали до того, що багато потенційних приймаючих міст відмовилися від можливості реалізувати олімпійські проекти. Активна громадянська позиція калгарійців, аргументоване відстоювання противниками проведення Олімпійських ігор інтересів і потреб міста та його мешканців, їх висока явка під час голосування забезпечили відповідний результат плебісциту. Водночас це стало новим викликом для МОК, черговою особистою поразкою його керівництва та політики, яку вони проводять.

Практика використання олімпійських референдумів успішно продовжується. У випадку, якщо в майбутньому Україна подаватиме заявку на проведення Олімпійських і Паралімпійських ігор, влада країни буде змушена провести олімпійський референдум.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мизере М-А. Зимняя Олимпиада-2026. Страсти по Олимпиаде в Вале, четвертая серия. URL: <https://www.swissinfo.ch/rus/business/%8F/44144396>.

2. Brian Chalkley, Stephen Essex, The evolution of infrastructural implications of the Winter Olympics. *Bollettino della Societa Geografica Italiana*. 2002. Series XII. Vol. 7. № 4. P. 831–851.
3. Madeline Smith. Indigenous leaders want more than «token» input on Calgary's 2026 Olympic bid. URL: <https://www.thestar.com/calgary/2018/11/06/indigenous-leaders-want-more-than-token-input-on-calgarys-2026-olympic-bid.html><https://www.thestar.com/calgary/2018/11/06/indigenous-leaders-want-more-than-token-input-on-calgarys-2026-olympic-bid.html>.
4. No Calgary Olympics. URL: <https://twitter.com/noyucolympics>.
5. Лидер движения «Нет Олимпиаде в Бостоне» решил помочь протестующим против Олимпиады в Калгари 2026. URL: <http://www.sportdiplom.ru/olympic/lider-dvizheniya-net-olimpiade-v-bostone-reshil-pomoch-protestuyushchim-protiv-olimpiady-v>.
6. . URL: <https://www.calgary.ca/vote2018/Pages/Vote-2018-results.aspx>.
7. Круглов Е. Жители Калгари проголосовали против проведения Олимпийских игр 2026 г. в городе. URL: <https://tjournal.ru/flood/79727-zhiteli-kalgari-progolosovali-protiv-provedeniya-olimpiyskih-igr-2026-goda-v-gorode>.
8. Головин Б. Одного раза достаточно: жители Калгари высказались против проведения в городе Олимпийских игр 2026 г. URL: <https://russian.rt.com/sport/article/573306-kalgari-olimpiada-referendum>.
9. Olympic bid has become «destructive and polarizing» for Calgary, says councillor. URL: https://calgarysun.com/news/local-news/olympic-bid-has-become-destructive-and-polarizing-for-calgary-city-councillor/wcm/3a8e59c0-47bd-4006-bc5b-99388ef3dc3a?utm_term=Autofeed&utm_medium=Social&utm_source=Twitter&fbclid=IwAR0VTodRImbn_AFD3hiqilZrasSILLthYpdGCPbNT hBgNvHzQq97-U0pVSG#comments.
10. Аронов Н. Игры здесь неуместны. URL: <https://www.kommersant.ru/doc/3785734>.
11. Еще один кандидат отказался от Олимпиады. URL: http://www.superski.ru/adm/show.php?news_id=4068.
12. Опрос: в Калгари не хотят Олимпиады? URL: <https://netolkonews.com/2018/11/07/opros-v-kalgari-ne-hotyat-olimpiady/>.
13. Alex Neshta. Олимпиада-2026 в Калгари. Деревенские сомнения. URL: <http://vikitravel.ca/2018/10/26/%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%B8%D0%B0%D0%B4%D0%B0-2026-%D0%B2-%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5-%D1%81%D0%BE%D0%BC/>.
14. Власти Торонто отказались от идеи побороться за Олимпиаду-2024. URL: <https://www.newsru.com/sport/21jan2014/toronto.html>.
15. Олимпийский подготовительный комитет Калгари рекомендовал городскому совету отозвать заявку на право проведения зимних Олимпийских игр 2026 г. URL: http://olympic.by/news/gorodskomu-sovetu-kalgari-rekomendovano-otozvat-zayavku-na-igry2026/?sphrase_id=18355.
16. Величко М. Жители Калгари на референдуме решат судьбу заявки города на Игры-2026. URL: <https://www.sports.ru/skiing/1068358485.html>
17. Жителі канадського Калгарі виступили проти проведення в місті зимової Олімпіади у 2026 р. URL: <https://gordonua.com/ukr/news/sport/-zhiteli-kanadskogo-kalgari-vistupili-proti-provedennja-v-misti-zimovoji-olimpiadi-v-2026-rotsi-504418.html>.
18. Городскому совету Калгари рекомендовано отозвать заявку на Игры-2026. URL: http://olympic.by/news/gorodskomu-sovetu-kalgari-rekomendovano-otozvat-zayavku-na-igry-2026/?sphrase_id=18355
19. Сапрыкин М. Жители Калгари отказались от проведения Зимней Олимпиады в городе. А что, так можно было? URL: <https://strelkamag.com/ru/article/zhiteli-kalgari-otkazalis-ot-vydvizheniya-zayavki-na-provedenie-zimnei-olimpiady>.
20. Скаврон Б. У канадському Калгарі рішуче відмовилися від білої Олімпіади. URL: <https://expres.online/sport/u-kanadskomu-kalgari-rishuche-vidmovilisya-vid-biloi-olimpiadi>.

SPECIAL FEATURES OF HOLDING OLYMPIC REFERENDUM IN CALGARY

The political institution of the Olympic referenda as to hosting the Olympic Games and later the Paralympics has a history of more than half a century. This European-originated procedure is increasingly being used by democratic countries of the world to make final decisions about implementing their own Olympic projects. The state authorities, local self-governments, residents of cities and regions initiate, and the International Olympic Committee (IOC) is forced to support the holding of such referenda. Respectively, the referendum participants have and express different reasons, the ideological confrontation between them is constantly growing and social media are actively involved in this process. It is appropriate that transnational Olympic resistance movements have appeared and are taking actions in the contemporary social and political conditions, and in the summer of 2018 their first summit took place in Tokyo. The main arguments of opponents against hosting the Olympic Games at the referenda include the following points such as an exhausting economic burden on the host country, so-called the competition of budgets; nature-oriented and environmental challenges arising during the period of preparation, holding the Games and further use of the Olympic facilities; commercialization of sport that distorted the idea of sport as a place of noble competition; the problems related to the IOC weight and activities, namely they are corruption, the groundless and excessive list of IOC requirements to the Olympic host countries; the violation of continental rotation policy as to hosting the Olympic Games and also safety aspects and the migration crisis. All these components of the problem clearly manifested themselves during the referendum about hosting of 2026 Winter Olympics and Paralympics in Calgary (Canada) in 2018. It is proven that the special features of this plebiscite are high turnout of the citizens, change-over and support of the Olympics hosting opponents by the considerable amount of the city officials, carrying on the campaign through ultimatums and strong criticism of IOC authorities and activities.

Key words: referendum; IOC; 2026 Winter Olympic and Paralympics; plebiscite; group «No Calgary Olympics»; cancellation of request for the Olympic hosting.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Mizere, M-A. Zimnjaja Olimpiada-2026. Strasti po Olimpiade v Vale, chetvertaja serija. URL: <https://www.swissinfo.ch/rus/business/%8F/44144396>.
2. Brian, Chalkley, Stephen, Essex (2002). The evolution of infrastructural implications of the Winter Olympics, *Bollettino della Societa Geografica Italiana*, 2002, XII, 7, № 4, 831–851.
3. Madeline Smith. Indigenous leaders want more than «token» input on Calgary's 2026 Olympic bid. URL: <https://www.thestar.com/calgary/2018/11/06/indigenous-leaders-want-more-than-token-input-on-calgarys-2026-olympic-bid.html><https://www.thestar.com/calgary/2018/11/06/indigenous-leaders-want-more-than-token-input-on-calgarys-2026-olympic-bid.html>.
4. No Calgary Olympics. URL: <https://twitter.com/noyycolympics>.
5. Lider dvizhenija «Net Olimpiade v Bostone» reshil pomoch' protestujushhim protiv Olimpiady v Kalgari 2026. URL: <http://www.sportdiplom.ru/olympic/lider-dvizheniya-net-olimpiade-v-bostone-reshil-pomoch-protestuyushchim-protiv-olimpiady-v>.
6. . URL: <https://www.calgary.ca/vote2018/Pages/Vote-2018-results.aspx>.
7. Kruglov, E. Zhiteli Kalgari progolosovali protiv provedeniya Olimpijskih igr 2026 g. v gorode. URL: <https://tjournal.ru/flood/79727-zhiteli-kalgari-progolosovali-protiv-provedeniya-olimpijskih-igr-2026-goda-v-gorode>.
8. Golovin, B. Odnogo raza dostatochno: zhiteli Kalgari vyskazalis' protiv provedeniya v gorode Olimpijskih igr 2026 g. URL: <https://russian.rt.com/sport/article/573306-kalgari-olimpiada-referendum>.
9. Olympic bid has become «destructive and polarizing» for Calgary, says councillor. URL: https://calgarysun.com/news/local-news/olympic-bid-has-become-destructive-and-polarizing-for-calgary-city-councillor/wcm/3a8e59c0-47bd-4006-bc5b-99388ef3dc3a?utm_term=Autofeed&utm_me

dium=Social&utm_source=Twitter&fbclid=IwAR0VTodRImbn_AFD3hiqilZrasSILLthYpdGCPbNT hBgNvHzQq97-U0pVSg#comments.

10. Aronov, N. Igrы zdes' neumestny. URL: <https://www.kommersant.ru/doc/3785734>.

11. Eshhe odin kandidat otkazalsja ot Olimpiady. URL : http://www.superski.ru/adm/show.php?news_id=4068

12. Opros: v Kalgari ne hotjat Olimpiady? URL: <https://netolkonews.com/2018/11/07/opros-v-kalgari-ne-hotyat-olimpiady/>.

13. Alex Neshta. Olimpiada-2026 v Kalgari. Derevenskie somnenija. URL: <http://vitravel.ca/2018/10/26/%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%B8%D0%B0%D0%B4%D0%B0-2026-%D0%B2-%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5-%D1%81%D0%BE%D0%BC/>.

14. Vlasti Toronto otkazalis' ot idei poborot'sja za Olimpiadu-2024. URL: <https://www.newsru.com/sport/21jan2014/toronto.html>.

15. Olimpijskij podgotovitel'nyj komitet Kalgari rekomendoval gorodskomu sovetu otozvat' zajavku na pravo provedenija zimnih Olimpijskih igr 2026 g. URL: http://olympic.by/news/gorodskomu-sovetu-kalgari-rekomendovano-otozvat-zayavku-na-igrы-2026/?sphrase_id=18355.

16. Velichko, M. Zhiteli Kalgari na referendumе reshat sud'bu zajavki goroda na Igrы-2026. URL: <https://www.sports.ru/skiing/1068358485.html>

17. Zhyteli kanadskoho Kalhari vystupyly proty provedennia v misti zymovoi Olimpiady u 2026 r. URL: <https://gordonua.com/ukr/news/sport/-zhiteli-kanadskogo-kalgari-vistupili-proti-provedennja-v-misti-zimovoji-olimpiadi-v-2026-rotsi-504418.html>.

18. Gorodskomu sovetu Kalgari rekomendovano otozvat' zajavku na Igrы-2026. URL: http://olympic.by/news/gorodskomu-sovetu-kalgari-rekomendovano-otozvat-zayavku-na-igrы-2026/?sphrase_id=18355

19. Saprykin, M. Zhiteli Kalgari otkazalis' ot provedenija Zimnej Olimpiady v gorode. A chto, tak možno bylo? URL: <https://strelkamag.com/ru/article/zhiteli-kalgari-otkazalis-ot-vydvizheniya-zayavki-na-provedenie-zimnei-olimpiady>.

20. Skavron, B. U kanadskomu Kalhari rishuche vidmovylisia vid biloi Olimpiady. URL: <https://expres.online/sport/u-kanadskomu-kalgari-rishuche-vidmovilisia-vid-biloi-olimpiadi>.

Матеріал надійшов до редакції 01.04.2019 р.

УДК 327.7(061.1ЄС:4):070.16

Євгенія Тихомирова,

доктор політичних наук,

професор кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,

Луцьк, Україна

ЄС: ПРОЕКТИ З ПРОТИДІЇ СФАБРИКОВАНИМ НОВИНАМ

У статті розглянуто проблему наростання гібридних загроз, що виникла внаслідок агресивної політики Росії та створила небезпеку сучасному європейському інформаційному простору. Автор, посилаючись на рішення Єврокомісії щодо протидії гібридним загрозам й аналіз результатів Євробарометру (2018 р.), котрий вивчав